

RODINNÝ ROZPOČET

Jak zvládnout výdaje a nedostat se do dluhové pasti?

Základní výdaje

Vyjít s penězi není snadné. Aby to člověk zvládl, měl by dodržovat pár základních pravidel:

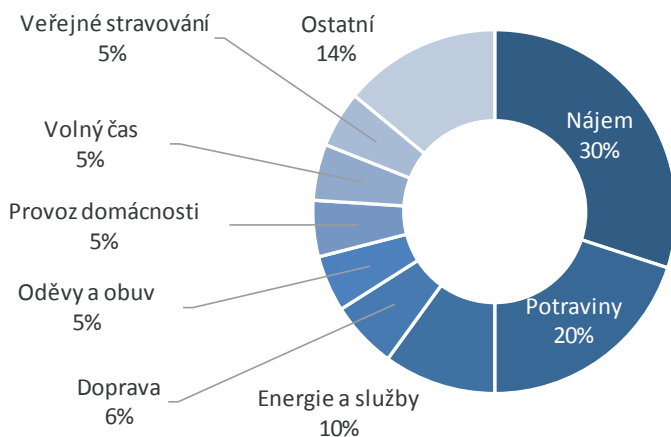
- pravidelné platby (zejména nájemné, služby, ale i peníze na jízdenky) je dobré uhradit hned po výplatě, případně si peníze dát stranou,
- rozpočítat si náklady na stravování na celý měsíc,
- mít předem jasno v tom, co jdu koupit a větší nákupy plánovat předem.

Někdy je třeba řešit mimořádnou situaci (výpadek příjmu z důvodu nemoci nebo ztráty zaměstnání, mimořádný výdaj apod.). Na tyto situace je vhodné pamatovat a pokusit se vytvořit aspoň malou finanční rezervu.

Pokud příjmy nestačí, je třeba zvážit snížení výdajů, např. zkusit najít levnější bydlení. Finanční tíseň lze za určitých okolností řešit i pomocí sociálních dávek. Je to lepší varianta než půjčka, vyřízení bude ale nějakou dobu trvat.

Typický měsíční rozpočet

Dva dospělí, dvě děti, nájemní bydlení v menším městě

Nájemné a služby

- **Nájemné** je třeba hradit včas, jinak může pronajímatel účtovat úrok z prodlení. Při třech dlužných nájmech už hrozí výpověď z bytu.
- Pokud nájemce na nájem nemá, měl by kontaktovat pronajímatele, vysvětlit mu situaci a pokusit se dohodnout. Je rozumné zaplatit alespoň část nájmu jako projev dobré vůle.
- Vyúčtování **služeb** musí pronajímatel doručit do čtyř měsíců po konci zúčtovacího období.

- Pokud nájemník s vyúčtováním nesouhlasí, může (písemně) požádat o podklady k vyúčtování.
- Na vyrovnání nedoplatků má nájemce čtyři měsíce ode dne doručení vyúčtování.
- Pronajímatel nesmí blokovat případnou kauci na nájem do vyhotovení vyúčtování.

Zdravotní pojištění

Pravidelné měsíční zálohy **si musí platit sami**:

- podnikatelé (OSVČ); ti si platí i sociální pojištění,
- pracující na DPP nebo DPČ, pokud jejich měsíční příjem nepřesáhne 3 000 Kč,
- nezaměstnaní bez registrace na Úřadu práce.

Za studenty do 26 let, důchodce, osoby v invalidním důchodu, registrované nezaměstnané, matky na mateřské a rodiče na rodičovské dovolené platí pojištění stát.

i Kolik, kam a kdy se platí?

Minimální odvod **zdravotního pojištění** je pro osoby bez zdanitelného příjmu stanoven na 1 971 Kč, pro OSVČ je to 2 352 Kč. Platí se na účet své zdravotní pojišťovny do 8. dne v měsíci.

Pozn.: **Změny** (zahájení či ukončení evidence na Úřadu práce, začátek/konec mateřské/rodičovské dovolené nebo zahájení či ukončení podnikání) **je třeba ze zákona hlásit zdravotní pojišťovně do osmi dnů!**

Sankce při neplacení:

- 0,05 % z dlužného pojistného denně,
- riziko exekuce (pojistné je přednostní pohledávkou, což znamená vyšší srážky ze mzdy). K exekuci se přistupuje velmi rychle!

Výživné

- Vyživovací povinnost vůči dětem vzniká jejich narozením a končí, když je dítě schopno se samo žít.
- Vyživovací povinnost lze uložit soudem, a to až tři roky zpětně. Lze ji uložit i vůči bývalé manželce či rodičům.

Sankce při neplacení:

- obvinění z trestného činu zanedbání povinné výživy a zahájení trestního stíhání,
- exekuce (ve zrychleném režimu),
- exekuce výživného komplikuje případné oddlužení,
- odebrání řidičského oprávnění.

Další důležité povinnosti

Další časté platby, které je třeba si hlídat:

- poplatky za rozhlas a televizi. Musí je platit každý, kdo vlastní televizní a rozhlasový přijímač,
- povinné ručení. Platí ho každý, kdo vlastní a provozuje motorové vozidlo. Česká kancelář pojistitelů ukládá pokuty i za jeden nezaplacený den,
- pokuty od městské a státní policie (za překročení rychlosti, za jízdu bez platného dokladu),
- poplatky za odpady, za psy. Platí se obci. Osvobozeni jsou lidé v domovech pro seniory, děti v dětských domovech a další dle zákona 565/1990, § 10b,
- regulační poplatky za ošetření v nemocnicích,
- daňové nedoplatky – týkají se zejména podnikatelů, ale pozor např. na daň z nemovitosti.

Dluhy na těchto poplatcích a jejich následné vymáhání jsou vždy spojeny s dodatečnými náklady.

Výpadek příjmů

Půjčky by se měly využívat jen opatrně, v krajní nouzi a pro překlenutí krátkodobých potíží. S dlouhodobě nízkým příjmem nepomohou. Pokud nemám dostatečný příjem, přestože se snažím o jeho získání či udržení, mohu požádat o některou ze sociálních dávek. **Je to vždy lepší řešení než půjčka.**

i Na jakou podporu mám nárok?

Peněžitá pomoc v mateřství („mateřská“) náleží matce dítěte již 6 až 8 týdnů před porodem, pokud platila potřebnou dobu sociálního pojištění. Žádá se o něj na Okresní správě sociálního zabezpečení.

O dávky **státní sociální podpory** a **dávky hmotné nouze** se žádá na úřadu práce. Ten posuzuje příjmy a výdaje všech osob žijících ve společné domácnosti.

Státní sociální podpora:

- **rodičovský příspěvek** náleží každému rodiči od porodu dítěte; výše závisí na délce čerpání.
- **Přídavek na dítě**; nárok se odvíjí od výše příjmu.
- **Příspěvek na bydlení** lze čerpat, když za bydlení dávám více než 30 % z příjmu (v Praze 35 %). Náklady nesmí ale překročit stanovené normy.

Dávky hmotné nouze:

- **Příspěvek na živobytí** získám, pokud mi po odečtení přiměřených nákladů na bydlení zůstane méně než životní minimum.
- **Doplatek na bydlení** lze čerpat, pokud mi po uhrazení nákladů na bydlení nezůstává životní minimum.

Opět však platí, že vyřízení dávek nějakou dobu trvá.

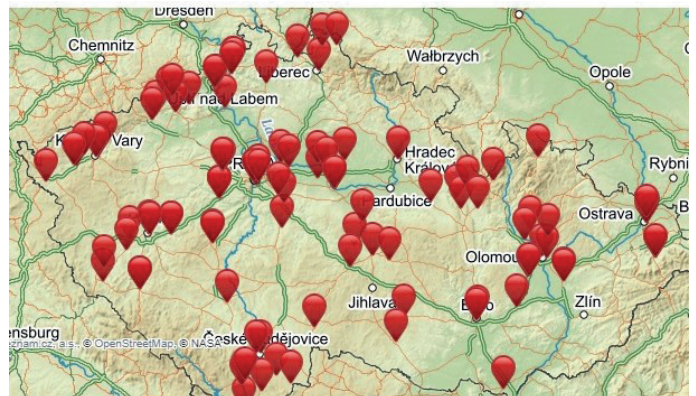
Shrnutí

- Nejdůležitější je mít peníze stranou na pravidelné platby (nájemné, služby, výživné apod.). Větší nákupy je třeba promyslet předem.
- Je důležité docházet na Úřad práce – i kvůli odvodům na sociální a zdravotní pojištění.
- Je důležité kontrolovat si platby zdravotního a sociálního pojištění, případně výživného a dalších zákonných povinností.
- Neodkládat nepříjemné situace či jednání, přebírat poštu, komunikovat se soudem, chodit k jednání.

Kde najdu pomoc?

Pokud si s Vaším rodinným rozpočtem nevíte rady, vyhledejte pomoc. Člověk v tísní a další neziskovky nabízejí **bezplatné poradenství**.

- na webu www.jakprezidtluhycz,
- na tel. 770 600 800 (Po - Pá od 9 do 22 hod.),
- v dluhových poradnách (seznam na webu).

RODINNÝ ROZPOČET

Jak zvládnout výdaje a nedostat se do dluhové pasti?

Člověk v tísní, o. p. s.

Tento materiál vznikl za přispění ČSOB, a. s., Libora Malého a Libora Winklera.